

утриманства, необхідна одночасна робота з усіма групами населення, демократична процедура прийняття рішень, підзвітність влади і солідарність соціальної відповідальності.

Список використаних джерел

1. Грабовська С. Гендерні та вікові особливості прояву «вимагаючої» поведінки. *Тези звітної наукової конференції філософського факультету*. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. С. 155–157.
2. Грабовська С. Методика дослідження схильності до «вимагаючої» поведінки. *Тези звітної наукової конференції філософського факультету*. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2005. С. 220–223.
3. Грабовська С. Феномен «вимагаючої» поведінки: соціально-психологічний аналіз. *Вісник: соціогуманітарні проблеми людини*. 2005. № 1. С.84–91.

Матіяш В.Р.

студент магістратури

юридичного факультету

Тернопільського національного

економічного університету

Науковий керівник: д.психол.н., професор,

завідувач кафедри психології

та соціальної роботи ТНЕУ

Фурман А.В.

РІВНІ ОРГАНІЗАЦІЇ МЕТОДОЛОГІЧНОГО ЗНАННЯ ТА ЕПІСТЕМНІ ОСОБЛИВОСТІ

Хоча методологія й вийшла із лона філософії, а в розробці її фундаментальних проблем важливу роль зіграли як старогрецькі мислителі, так і відомі філософи нового й новітнього часу (Ф. Бекон, Р. Декарт, І. Кант, Ф. Шеллінг, Г. Гегель, О. Конт, М.О. Бердяєв, К. Поппер, І. Лакатош, П. Фойєрабанд, Г.П. Щедровицький, В.А. Роменець, С.Б. Кримський Г.О. Балл та ін.), все ж немає підстав уписувати їх лише в історію та систему філософських знань. Тим більше, що має місце складне співвідношення методології і філософії, тому що перша може визначитися з позиції другої і навпаки, звісно, за умов розширено узагальненого розуміння методології [1; 3, с.167]. Крім того, поки наука виробляла та обстоювала незмінні пізнавальні стандарти і логіко-методологічні процедури, філософія самореконструювалася спочатку в категорійно-понятійних комплексах загальної методології пізнання, а пізніше у концепти, засновки, засоби і парадигматику філософської методології, що обґрунтовує засадничі орієнтири філософування, загальні форми, стилі і способи повноцінного мислення, які опрацьовані в історії людства у форматі найважливіших філософських учень, напрямів, шкіл (А.В. Фурман). Оскільки у ХХ столітті пізнавальні канони та нормативи виявилися залежними від самого процесу пізнання, від розвиненості і внутрішньої культури мислителя, від типу і складності досліджуваного об'єкта, то у засновках методології були розкриті соціоментальні, загальнолюдські, культурні й суто особистісні виміри, що закономірно вимагали філософського осмислення. Водночас філософська складова у розвитку методології певною мірою протидіяла схематичності, умовності і навіть формальності широко присутнього у повсякденні наукового

пізнання, а в більш широкому культурному контексті – постійній рутинній реконструкції та відтворенню програм, репертуарів і процедур різноманітної за формами й змістовленням діяльності людей [3, с.168].

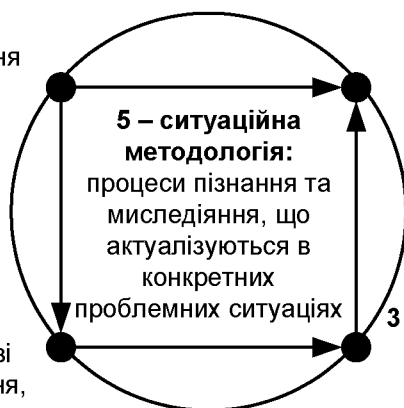
Якщо розглядати структуру методології “за вертикаллю”, то, крім (1) філософської методології, А.В. Фурман аргументовано виокремлює ще чотири рівні: (2) загальнонаукова, (3) конкретно-наукова або спеціальна, (4) конкретно-тематична або спеціалізована і (5) ситуаційна (рис.). Скажімо, методологічний аналіз на кожному із цих рівнів є різним за спрямуванням, функціями, змістом та результатами мислєдїяльності, причому, з одного боку, всі названі рівні утворюють складноорганізовану сферу, в межах якої між ними наявне досить визначене діалектичне підпорядкування, з іншого – цікавими є логіко-змістові і функціонально-динамічні взаємозв'язки та взаємопереходи аналітико-синтетичного методологування в багаторівневій організації (виробництва, використання, передачі тощо) методологічного знання [див. 4, с. 64–79; 5, с. 59-74].

1 – філософська методологія:

різні філософські системи і будь-яке цілісне філософське знання, у т.ч. принципи пізнання і категорійний лад науки, а також найфундаментальніші передумови та орієнтири досконалої змістовної діяльності

2 – загальнонаукова методологія:

загальнонаукові принципи і форми дослідження, способи пізнання явищ об'єктивної дійсності; також як змістові загальнонаукові концепції, так і формальні розробки й теорії, пов'язані з розв'язанням широкого кола методологічних завдань

4 – конкретно-тематична або спеціалізована методологія:

методика і техніка дослідження з окремої теми чи проблеми, тобто набір методик і процедур, що забезпечує отримання одноманітного і достовірного емпіричного матеріалу та його первинну обробку, після котрої він може долучатися до масиву наявного знання

3 – конкретно-наукова або спеціальна методологія:

сукупність відповідних принципів, методів, прийомів дослідження і процедур, що застосовуються в тій чи іншій науці чи окремій науковій дисципліні (фізика, хімія, соціологія, психологія тощо), а також нормативи і приписи, методи і методики чітко упредметненої науково-дослідницької діяльності

Рис. Рівні організації методології як сфери аналізу та здійснення мислення, діяльності, мислєдїяльності і професійного методологування (за А.В. Фурманом, 2015)

Отож, світ сучасної методології постає як «синтетичний, об'єднувальний, інтегральний, тобто як такий, що задіює об'єкти, форми, змістовлення, засоби та інструменти з інших світів й у такий спосіб творить власний світ, у якому синергійно взаємопроникають дійсність мислення, свідомості і реальність діяльності, вчинення. І це закономірно, адже методологічний тип мислення сутнісно є філософським, за методом і способом світобачення – науковим, за основоположним ціннісним настановленням – практичним, і за формою трансляції та відновлення – мистецьким» [3, с. 169]. Звідси очевидно, що методологія – це практичне мистецтво науково зорієнтованого філософування, котре схоже до ремесла, що передається тільки за наявності живого взірця – його конкретного носія. У цьому сенсі суть справи полягає не

тільки і не стільки в тому, щоб знати, скільки в тому, щоби освоїти та оволодіти [2; 6].

Використання логічної категорії “світ” в історії філософської думки (Платон, К. Поппер, Ф. Бродель та ін.) не лише надало визначеності того, як і чому продукуються людиною ідеальні сутності та співвідносяться в культурі, житті і мисленні різні онтологічні картини, а й яким має бути досконале методологічне мислення, котре критично проникає у хаос буденності, проблематизує й упрощує соціальну реальність, рефлексивно вивиснується над будь-якою професійністю і головне – займається творенням нових форм життєреалізування особистості. Причому світ методології перебуває у постійному становленні і синергійному русі-поступі.

Список використаних джерел

1. Вітакультурна методологія: антологія. До 25-річчя наукової школи професора А.В. Фурмана: колективна монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 980 с.
2. Кубаєвський М.К., Фурман А.В. Методологування як засіб розуміння смислу. *Психологія і суспільство*. 2010. №4. С. 47–57.
3. Методологія і психологія гуманітарного пізнання. До 25 - річчя наукової школи професора А.В. Фурмана: колективна монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 998с.
4. Фурман А.В. Ідея і зміст професійного методологування: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 378 с.
5. Фурман А.В. Ідея професійного методологування: монографія. Ялта-Тернопіль: Економічна думка, 2008. 205 с.
6. Щедровицкий Г.П. Московский методологический кружок: развитие идей и подходов / Из архива Г.П. Щедровицкого. Т. 8. Вып. 1. М.: Путь, 2004. 352 с.

Москаль Л.Ю.
студентка магістратури
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: д.психол.н., професор,
професор кафедри психології
та соціальної роботи ТНЕУ
Шандрук С.К.

УМОВИ ЗДІЙСНЕННЯ PR В СОЦІАЛЬНІЙ І ПРАВОВІЙ СФЕРАХ

Становлення відкритого суспільства поставило на порядок денний вирішення багатьох невідомих раніше українцям проблем, в тому числі з'явилися новітні проблеми, пов'язані із соціальним функціонуванням системи PR. Вимоги сьогодення викликали до життя організацію структур PR, що відповідають за зв'язок органів та інстанцій різного рівня з громадськістю. Ступінь розвитку таких структур, рівень адекватності їх діяльності, якість їхньої участі в організації зворотного зв'язку з громадською думкою характеризують в цілому рівень розвитку демократії в країні, ступінь поваги правлячої еліти до громадськості, її готовність дотримуватися щодо рядових членів суспільства демократичних прав і свобод. У цьому контексті особливого значення набуває